

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

**Оксана ТОНХА
2024 р.**

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Пітери Лілії Володимирівни

на тему: **«Ефективність використання**

соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності **204 «Технологія виробництва**

і переробки продукції тваринництва»

галузі знань **20 «Аграрні науки та продовольство»**

Витяг з протоколу №3 фахового семінару наукової ради науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України від «19» квітня 2024 року.

Присутні члени наукової ради науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України: Д. П. Уманець, директор науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва, доцент кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, голова наукової ради; Н. П. Прокопенко, професор кафедри технології виробництва молока та м'яса, доктор сільськогосподарських наук, професор, заступник голови наукової ради; В. В. Бех, завідувач кафедри аквакультури, доктор сільськогосподарських наук, професор, заступник голови наукової ради; Т. А. Голубева, старший викладач кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, секретар наукової ради; В. О. Коваленко, доцент кафедри аквакультури, кандидат сільськогосподарських наук доцент; Р. В. Кононенко, декан факультету тваринництва та водних біоресурсів, доцент кафедри гідробіології та іхтіології, кандидат ветеринарних наук, доцент; Р. О. Кулібаба, професор кафедри біології тварин, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник; В. Я. Лихач, завідувач кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві, доктор сільськогосподарських наук, професор; В. О. Пітера, голова ради молодих вчених факультету тваринництва та водних біоресурсів, асистент кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного, доктор філософії; М. Г. Повозніков, завідувач кафедри бджільництва, доктор сільськогосподарських наук, професор; С. Ю. Рубан, завідувач кафедри генетики, розведення та біотехнології тварин, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН, гарант освітньо-наукової програми «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва»; М. І. Сахацький, завідувач кафедри біології тварин, доктор біологічних наук, професор, академік НААН; М. Ю. Сичов, завідувач кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного, доктор сільськогосподарських наук, професор; О. І. Тімченко, голова ради аспірантів факультету тваринництва та водних біоресурсів; А. М. Угнівенко, завідувач кафедри технології виробництва молока та м'яса, доктор сільськогосподарських наук, професор; М. І. Хижняк, доцент кафедри гідробіології та іхтіології, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Інші присутні на засіданні наукової ради науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України: І. І. Ільчук, доцент кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; В. В. Отченашко, начальник науково-дослідної частини, професор кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного, доктор сільськогосподарських наук, доцент, член-кореспондент НААН; Т. Ю. Михайленко, асистент кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного; В. А. Черниш, аспірант кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного; О. В. Наталіч, аспірант кафедри технології виробництва молока та м'яса; М. П. Коробань, аспірантка кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві; Л. В. Пітера, аспірантка кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації Пітери Лілії Володимирівни на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Тему дисертації затверджено науково-технічною радою науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 3 від «11» червня 2020 року) та внесено редакційні зміни науковою радою науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 жовтня 2022 року).

Дисертацію виконано на кафедрі годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор сільськогосподарських наук, доцент **Отченашко Володимир Віталійович**, начальник науково-дослідної частини, професор кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувачки Л. В. Пітери про основні положення дисертації. В результаті досліджень аспіранткою вперше теоретично обґрунтовано оптимальні рівні альтернативної протеїнової добавки у кормах для перепелів та вивчено її вплив на інтенсивність росту, збереженість, м'ясну продуктивність, яєчну продуктивність, визначено економічну ефективність використання добавки в раціонах перепелів. У результаті проведених досліджень з вивчення ефективності використання соняшникового білкового концентрату, як альтернативної протеїнової добавки рослинного походження у годівлі перепелів, теоретично обґрунтовано і експериментально доведено можливість заміни білкових продуктів тваринного походження, соєвих шроту та макухи. Встановлено оптимальні рівні включення соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для перепелів. Було визначено, що включення 10 % соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для молодняку перепелів та перепілок-несучок повноцінно замінює більш дороговартісні інгредієнти комбікорму.

Здобувачці було задано 36 запитань, на які доповідачка надала обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, доцент, член-кореспондент НААН В. В. Отченашко, який зазначив високий рівень знань, умінь, навичок та компетентностей здобувачки у галузі тваринництва. У процесі виконання індивідуального навчального плану Л. В. Пітера виявила високу працездатність, загальну ерудицію та наполегливість в опануванні нових навчальних дисциплін. Під час проведення досліджень та виконання індивідуального плану наукової роботи проявила себе як самостійна,

наполеглива, відповідальна науковиця, яка уміє поставити і вирішити складні наукові завдання, володіє методами наукових досліджень, комунікаційними та іншими компетентностями, що дозволяють їй цілісно, у логічній послідовності презентувати результати власних досліджень, публікувати їх у вітчизняних та зарубіжних наукових виданнях, обговорювати у науковій спільності, обґрунтовувати та відстоювати власні наукові досягнення.

Експерти:

Ільчук І. І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, відзначив актуальність теми дослідження, його наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи. Експерт відзначив, що дисертація здобувачки ступеня доктора філософії Л. В. Пітери на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо встановлення рівнів введення в раціони соняшникового білкового концентрату, як заміна дороговартісних білкових кормів. На основі аналізу дисертації, експертом запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року), та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Голубєва Т. А., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, відзначила актуальність обраної теми, високий ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків. Експертка відмітила, що під час виконання дисертації застосовано сучасні та класичні методи досліджень, які дозволили здобувачці досягти поставлених завдань та зробити логічні висновки. Отримані результати розширили дані щодо застосування соняшникового білкового концентрату в галузі птахівництва, а саме в годівлі перепелів, для отримання м'ясної та яєчної продукції. Обґрунтованість та достовірність результатів і висновків базується на їх апробації на міжнародних конференціях. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року), та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: М. І. Сахацький, доктор біологічних наук, професор, академік НААН; М. Г. Повозніков, доктор сільськогосподарських наук, професор; Р. О. Кулібаба, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник; С. Ю. Рубан, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН; Р. В. Кононенко, кандидат ветеринарних наук, доцент.

Виступаючі зазначили, що дисертацію Л. В. Пітери виконано на актуальну тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44

від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року).

Було підтримано пропозицію експертів про рекомендацію дисертації Л. В. Пітери для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Пітери Лілії Володимирівни на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів», члени наукової ради науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Забезпечення продовольчої безпеки нерозривно пов'язане з прогнозованим збільшенням чисельності населення у 2050 році до 9,7 мільярда осіб. У зв'язку з цим, виникає необхідність виробництва більшої кількості протеїну за використання мінімальних площ. Ще одним аспектом є зростання цін і непередбачувана доступність кормових інгредієнтів, що безпосередньо впливає на виробництво м'яса птиці і яєць. Щоб задовольнити зростаючий попит на корми, пошук нових кормових ресурсів є одним з ключових факторів для сталого розвитку птахівництва.

З огляду на це, використання альтернативної (з низькою вартістю) сировини з високим вмістом протеїну, доступної на місцевому рівні, може стати рішенням для створення рецептури корму з найменшою вартістю. Дефіцит високовартісних та звичайних кормових інгредієнтів, особливо енергетичних та протеїнових кормів, дає можливість розглянути введення альтернативних джерел протеїну. Одним із варіантів вирішення вищезазначених питань є дослідження використання протеїнових кормів – соняшникового білкового концентрату у годівлі птиці, зокрема перепелів. Вирішення даної проблеми стримує відсутність інформації щодо використання такої альтернативної протеїнової добавки як соняшникового білкового концентрату у годівлі перепелів. Є не вивченими рівні його включення до раціонів перепелів м'ясного напряму продуктивності, не вивчений вплив на продуктивні якості, перетравність та використання поживних речовин корму.

Тому, нині є актуальним питанням пошук на українському ринку нових протеїнових кормів, які можна використовувати під час виробництва комбікормів для тварин та покращити наукові знання щодо їхнього використання в кормах для птиці, щоб зменшити вартість комбікормів.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дисертація є частиною проведених досліджень за державною тематикою «Науково-практичне обґрунтування протеїнового живлення тварин» (номер державної реєстрації 0122U001640, 2022–2023 рр.).

3. Особистий внесок здобувачки в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Здобувачкою самостійно здійснено пошук і аналіз літературних джерел за темою дисертації, розроблено схеми проведення експериментів, виконано весь обсяг експериментальних досліджень, а також проведено статистичну обробку одержаних результатів. Інтерпретацію, аналіз і узагальнення результатів досліджень, формулювання висновків та пропозицій виробництву здійснено за методичної допомоги наукового керівника. Особистий внесок у роботах, опублікованих у співавторстві, визначено у списку опублікованих праць.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих авторкою рішень, висновків, рекомендацій. Дослідження проведено на достатньому методичному рівні із використанням загально-прийнятих класичних методик і сучасних методів наукових досліджень. При аналізі отриманих результатів було застосовано сучасні

засоби програмного забезпечення. Достовірність даних підтверджено достатнім обсягом досліджень та застосуванням надійних методів статистичної обробки даних. Висновки та рекомендації аргументовано результатами власних досліджень, вони відповідають меті та поставленим завданням.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. Основні результати, що визначають наукову новизну виконаного дослідження, охоплюють такі позиції: вперше здійснено науково-обґрунтовану оцінку використання українського продукту – соняшникового білкового концентрату у якості протеїнової добавки у раціонах перепелів м'ясного напрямку продуктивності. Удосконалено наукові основи розроблення раціонів для годівлі перепелів, спрямовані на часткову заміну комбікормової сировини продуктом українського походження. Набула подальшого розвитку базова інформація щодо дієвості нового продукту у раціонах перепелів. Доведено доцільність застосування у комбікормах для перепелів соняшникового білкового концентрату, вивчено його вплив на продуктивність молодняку перепелів та перепілок-несучок, використання ними поживних речовин корму. Встановлено, теоретично та експериментально обґрунтовано оптимальні рівні альтернативної протеїнової добавки у кормах для перепелів та вивчено її вплив на інтенсивність росту, збереженість, м'ясну продуктивність, яєчну продуктивність, визначено економічну ефективність використання добавки в раціонах перепелів.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. У результаті проведених досліджень з вивчення ефективності використання соняшникового білкового концентрату, як альтернативної протеїнової добавки рослинного походження у годівлі перепелів, теоретично обґрунтовано і експериментально доведено можливість заміни білкових продуктів тваринного походження, соєвих шроту та макухи. Встановлено оптимальні рівні включення соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для перепелів. Було визначено, що включення 10 % соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для молодняку перепелів та перепілок-несучок повноцінно замінює більш дорогі інгредієнти комбікорму.

Виходячи з отриманих даних, було визначено оптимальні рівні включення соняшникового білкового концентрату до складу комбікормів для перепелів.

Основні результати досліджень було апробовано в умовах сільськогосподарського виробничого кооперативу «Вівсяницький» Вінницької області і впроваджено у навчальну програму при викладанні дисциплін «Методика дослідної справи» та «Годівля тварин і технологія кормів» на кафедрі годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного Національного університету біоресурсів і природокористування України при підготовці фахівців ОС «Бакалавр» зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено в 8 наукових працях здобувачки, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України та 5 тез наукових доповідей

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Пітера Л. В.,** Отченашко В. В. Продуктивність молодняку перепелів за згодовування соняшникового білкового концентрату. Таврійський науковий вісник. 2022. Вип. 127. С. 298–304. (Здобувачкою проведено аналіз літературних джерел, виконано дослідження щодо впливу соняшникового білкового концентрату на живу масу та прирости молодняку перепелів).

2. **Пітера Л. В.,** Отченашко В. В. Споживання та витрати корму за використання соняшникового білкового концентрату у годівлі молодняку перепелів. Таврійський науковий вісник. 2022. Вип. 128. С. 291–297. (Здобувачкою проведено аналіз літературних джерел, виконано дослідження щодо впливу соняшникового білкового концентрату на споживання комбікорму молодняком перепелів).

3. **Пітера Л. В.,** Отченашко В. В. Вплив соняшникового білкового концентрату на інкубаційні якості яєць перепілок-несучок м'ясного напрямку продуктивності. Таврійський науковий вісник. 2023. Вип. 129. С. 215–223. *(Здобувачкою проведено аналіз літературних джерел, виконано дослідження щодо впливу соняшникового білкового концентрату на інкубаційні якості яєць перепілок-несучок).*

Тези наукових доповідей

4. **Пітера Л. В.,** Отченашко В. В. Використання соняшникового білкового концентрату у годівлі птиці. Сучасні технології у тваринництві та рибництві: навколишнє середовище – виробництво продукції – екологічні проблеми: 75-а Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Київ, 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 255. *(Здобувачкою проведено аналіз літературних даних та досліджено використання соняшникового білкового концентрату у годівлі птиці).*

5. **Пітера Л. В.,** Отченашко В. В. Альтернативні білкові корми у раціонах сільськогосподарських тварин. Сучасні технології у тваринництві та рибництві: навколишнє середовище – виробництво продукції – екологічні проблеми: 76-та Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю, м. Київ, 18–29 травня 2022 року: тези доповіді. Київ, 2022. С. 135–137. *(Здобувачкою проведено аналіз літературних даних та досліджено альтернативні білкові корми для годівлі птиці).*

6. **Пітера Л. В.,** Отченашко В. В. Соняшниковий білковий концентрат як альтернативна білкова добавка до раціону молодняку перепелів. Scientific progress: innovations, achievements and prospects: 1st International scientific and practical conference. Munich, Germany, 2022. P. 21–27. *(Здобувачкою проведено аналіз літературних даних та вивчено використання соняшникового білкового концентрату в раціонах молодняку перепелів).*

7. **Пітера Л. В.,** Отченашко В. В. Витрати та споживання корму за використання соняшникового білкового концентрату у годівлі молодняку перепелів. Scientific progress: innovations, achievements and prospects: 2nd International scientific and practical conference. Munich, Germany, 2022. P. 21–27. *(Здобувачкою проведено дослідження впливу соняшникового білкового концентрату на споживання і витрати корму молодняку перепелів м'ясного напрямку продуктивності).*

8. **Pitera L.,** Otchenashko V. Indicators of incubation egg by using sunflower protein concentrate in feeding quail layers. Eurasian scientific discussions: 13th International scientific and practical conference. Barcelona, Spain, 2022. P. 21–27. *(Здобувачкою вивчено інкубаційні якості яєць перепілок-несучок м'ясного напрямку продуктивності при використанні соняшникового білкового концентрату в раціоні).*

8. Апробація основних результатів дослідження. Результати роботи було висвітлено під час доповідей на 75-ій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні технології у тваринництві та рибництві: навколишнє середовище – виробництво продукції – екологічні проблеми» (м. Київ, 2021 р.); 76-ій Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сучасні технології у тваринництві та рибництві: навколишнє середовище – виробництво продукції – екологічні проблеми» (м. Київ, 2022 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific progress: innovations, achievements and prospects» (м. Мюнхен, Німеччина, 2022 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific progress: innovations, achievements and prospects» (м. Мюнхен, Німеччина, 2022 р.); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Eurasian scientific discussions» (м. Барселона, Іспанія, 2022 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувачки ступеня доктора філософії Пітери Лілії Володимирівни на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо встановлення рівнів включення в раціони перепелів та перепілок-несучок соняшникового білкового концентрату українського виробництва; розширено дані

щодо використання соняшникового білкового концентрату для світової практики; отримані результати сприяють подальшому розвитку використання кормової сировини з високим вмістом протеїну у промисловому виробництві, що має важливе значення для галузі птахівництва.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31 травня 2019 року), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року та № 502 від 19 травня 2023 року).

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувачки Пітери Лілії Володимирівни дисертація на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Рішення прийнято одноголосно

**Головуючий на засіданні наукової ради
науково-дослідного інституту
технологій та якості продукції тваринництва
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, член-кореспондент НААН**

Сергій РУБАН

Експерти:

**Доцент кафедри годівлі тварин
та технології кормів імені П. Д. Пшеничного
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент**

Ігор ІЛЬЧУК

**Доцент кафедри годівлі тварин
та технології кормів імені П. Д. Пшеничного
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент**

Тетяна ГОЛУБЄВА

**Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії**

Сергій БОЯРЧУК